

PUK!

POSOL UMENIA KULTÚRY

Č. 1

F E D I M

3 . j ú n a

2 0 2 2

ÚRODNÍK

Rok sa s rokom zišiel a FEDIM-u nikde. Áno, aj také roky boli; také roky boli dva. Postihla nás hnusoba a mrzko nás poznačila. U nás doma z toho bol nečakaný prírastok – pribudli nám štyri nové akváriá, dva hlodavce a tri korytnačky. A syn.

Ani ostatní, čo prežili v relatívnom zdraví, nie sú bez následkov – mnoho párov sa rozišlo, mnoho podnikov skrachovalo a pandémie postihla najmä teba, milý mladý čitateľ, čitatelka.

Áno, presne teba myslím, neobzeraj sa, na teba sa pozerám. Nedovolili ti chodiť do školy, do krúžkov, ba riskantné bolo dokonca aj posedávanie s kamarátmi v parku a nie preto, že by ste nachladli odspodu, lebo bol mesiac s R v názve.

Skrátka, pandémie ťa ukrátila o dva roky normálneho života, a to isto zanechalo svoje stopy – možno ti mobil prirástol k dlani, možno máš v Counter Striku nahraných 500 hodín, ale možno aj tým, že zrazu nevieš, čo so sebou, keď si v inej spoločnosti, než je tvoj pes.

A ja sa ti nesmejem, ja to chápem. Ja sa s cudzími ľuďmi stretávam už len cez Zoom, lebo ktovie, čo by odo mňa ešte chceli.

Lenže rok sa s rokom zišiel a FEDIM tu zrazu je. A keď je tu konečne zase FEDIM, my nemôžeme byť nikde inde ako tu, s ním, a na ňom. Táto prehliadka ochotníckeho divadla prestala byť samozrejmosťou súčasťou nášho života, stala sa oslavou jeho obnovy.

Nech teda mladé divadlo, sužované dvoma rokmi bez vlahy, znova pučí; nech bujnie živelné, radostné a nech živým krokom znova vyrazí k čoraz svetlejšiemu zajtrajškom, kde naňho čaká žatva.

Alebo aspoň to najlepšie hnojivo pre umelecký rast, to jest zaslúžený potlesk živého publika. Držíme vám palce.

**SAMO TRNKA,
ŠÉFREDTRAKTOR DENNÍKA**

Ide ma rozpučiť (impresia)

Je pondelok večer a do FEDIM-u ostávajú ešte štyri dni. No kdesi v mojom vnútri už pučí malá túžba po divadle a mám taký pocit, že za chvíľku vyraší. Cez víkend to ešte šlo, to som túžbu po divadle zahnal tým, že som celú sobotu leštil Thaliu. Nie tú múzu, ale náš 20-ročný Renault, ktorému sa podarilo prejsť cez STK a tak si to zaslúžil. No čo ja teraz budem tie 4 dni robiť? Veď ja sa takto z tej túžby po FEDIME, ale hlavne po FEDIM-ákoch a FEDIM-áčkach zbláznim.

Jójkedy už budem môcť konečne vystej-skat Stejskala? Bude si ma Martinka v bufete po tých rokoch ešte pamätať? Dúfam, že áno, lebo väčšinou tam bývam generálny sponzor.

Ja viem! Už to mám! Pôjdeme o deň skôr! Tak ako pred tromi rokmi. Pôjdeme celá redakcia časopisu do Tisovca už vo štvrtok a vydáme o jedno číslo festníka viac. A túžbu po FEDIM-ákoch vyplním tým, že ich budem otravovať cez internet.

Sadol som za počítač a už som písal. Najprv pani riaditeľke GMOS-u, že či mi dá rozho-vor o divadle a FEDIM-e a tak celkovo. Potom píšem členom poroty, že čo majú nové takto z jari.

Prvá píše Mašlička. Vraj jej tak rozkvitla orchidea, že kvôli nej museli až nový byt kúpiť. Druhá píše Zuzana, že ju ničia alergie. No

a Vicen ten pre istotu nemá ani Facebook a na maily neodpisuje.

V stredu ráno stojím ešte mokrý s uterákom okolo pása v kúpeľni, keď tu zrazu zvoní telefón. Volá pani riaditeľka GMOS-u, že nemá čas mi odpovedať na moje otázky písomne, ale že mi ich rada zodpovie cez telefón. Rýchlo sadám za počítač a píšem, čo mi pani riaditeľka hovorí, až zo mňa tečie. Večer si líham do postele, ale moja duša tak túži po umení, že ani nespím. Možno je to tým, že som cez deň vypil tri kávy a to kávu takmer nepijem, ale podľa mňa je to tým divadlom.

Vstávam o 5:45. Dávam prať, triedim ponožky, balím veci. Som na tom tak zle, až sa bojím, že začnem žehliť. A ten čas sa vlečie ako posledná séria Oteckov. O 11:00 to už nevydržím. Beriem kufor, ruksak a idem do mesta na obed. Zašiel som do krčmy. Moju prázdnotu čiastočne vyplní lusková polievka a bravčové pliecko na pive s ryžou. Dúfam, že zajtra už budem aj ja na pive. S Trnkom.

Samko prichádza o tretej, vyrážame o štvrtej. Keďže sme sa ponáhľali, Samko rezal zákuty tak mocne, že do Tisovca som prišiel takzvané na pápeža. Keď som vystúpil z auta, tak som bozkával zem. Ale už je dobre. Už sme tu. Už len nech ten bufet otvorí.

GABUČKO ŽIFČÁK

ABY BOL ŽIVOT KRÁSNY, MUSÍME SA STRETÁVAŤ

Mgr. Darina Kišáková je od roku 2004 riaditeľkou Gemersko-malohontského osvetového strediska v Rimavskej Sobote. Na starosti má hlavne úsek divadla, kde organizuje regionálnu prehliadku dospelých a mladých - Lojkov Tisovec, krajskú prehliadku - Zochova divadelná Revúca a celoštátnu prehliadku - Festival divadla mladých v Tisovci. Na FEDIM-e ju väčšinou nájdete v jej kráľovstve za stolom v knižnici, kde stále niečo vyplňa, vypisuje, zariaďuje, obtelefonováva a skrátka tak robí, aby nám všetkým dobre bolo.

Poslaním GMOS-u je uchovávať, sprístupňovať a zveľaďovať tradičné i súčasné kultúrne hodnoty v regióne. Ako dlho už organizuje FEDIM, a aká je jeho úloha pri organizácii festivalu, o čo všetko sa stará?

FEDIM je v Tisovci už od roku 2014, ale samozrejme s dvojročnou prestávkou počas kovidu. GMOS zabezpečuje všetko od zostavenia programu, kontaktu so súbormi, ubytovania, stravy, finančného vyúčtovania, prepravy súborov... Skrátka všetko.

Ako sa stalo, že FEDIM organizuje práve GMOS, a práve v Tisovci?

Národné osvetové centrum vyhlásilo výberové konanie, že hľadá mesto, v ktorom sa bude konať celoštátna súťažná prehliadka Divadla mladých. Prihlásiť sa mohli osvetové strediská z celého Slovenska, ktoré chceli, aby sa takéto podujatie konalo práve v ich regióne. No a nám sa to podarilo vyhrať. Dokonca sa toto výberové konanie už raz opakovalo a my sme ho úspešne obhájili. Takže asi je divadelníkom u nás na Gemeri dobre.

Ako a kedy začala Vaša dlhoročná púť v osвете?

Skrátka som skončila školu a podala som si prihlášku vtedy ešte na Okresné osvetové stredisko. To bolo v roku 1979. Robila som na úseku umeleckého slova a divadla. Vtedy bolo divadelných súborov také množstvo, že s dneškom sa to nedá ani porovnávať. Každá škola mala aspoň dva. Jeden školský, jeden mimoškolský a občas jeden aj v družine. K tomu ešte rôzne spolky, bábkové divadlo, detské divadlo, dospelácke divadlo, divadlo poézie a u nás v regióne samozrejme aj národnostné maďarské divadlo.

Aké je úloha osvetu v dnešnom svete a aké ciele by si mala klásť do budúcnosti?

Poslaním je vzdelávať a vyplňať voľný čas ľudí. Posúvať ich dopredu po všetkých stránkach, čo sa týka neprofesionálneho umenia. Organizovať festivaly, workshopy, súťaže a podobne. Žiaľ, zriaďovateľ od nás chce, aby

sme predovšetkým prinášali zisk. Áno, samozrejme, že sa dá spraviť jednorazové podujatie, na ktorom sa zarobí, ale naša práca má byť predovšetkým systematická.

Pôsobili ste niekedy v nejakom divadelnom súbore, súťažili na Hviezdoslavovom Kubíne alebo možno aj rozmýšľali o tom, že sa stanete profesionálnou umelkyňou?

(smiech) Veľmi dobre si spomínam, ako som na základnej škole hrala v jednej rozprávke. Bola som vtedy ešte len prváčka a hrala som muchotrávku. Mala som na sebe krásny kostým s veľkým červeným klobúčikom a bielymi bodkami. Neskôr, na škole v Prešove alebo aj potom čo som nastúpila do práce v Rimavskej Sobote, som veľa akcií moderovala, takže nejaký ten slovný prejav tam bol.

Divadlo mladých má na Gemeri, popri Nitre a Martine, asi najstabilnejšie podhubie. V čom by ste videli jeho základy?

Netýka sa to len divadla mladých, ale gemerského divadla všeobecne. Čo ja si pamätám a mám informácie z historických zdrojov, tak divadlo sa na Gemeri hralo takmer v každej obci. V niektorých mestách má viac ako storočnú tradíciu, či už v Tisovci alebo v Revúcej. Je pravda, že v 70. rokoch začala divadelná činnosť v regióne upadať, ale našťastie sa opäť naštartovala v 80. rokoch.

Utrpelo nejakú zásadnú Gemerské divadlo mladých po pandémie?

Toto obdobie nútenej dvojročnej pauzy uškodilo všetkým umeleckým kolektívom a, samozrejme, aj divadelným. Ako riaditeľka GMOS-u to vidím vo folklóre, prednese, hudbe, v divadle a to nielen v kolektívnych, ale aj v individuálnych umeleckých prejavoch. Nejedná sa len o náš región, ale ako počúvam kolegov, je to problém celého Slovenska. Budeme musieť všetci vynaložiť veľké úsilie, aby sme našu kultúru opäť naštartovali.

Pozorujete za tie roky, čo FEDIM patrí pod GMOS, nejaké vývojové trendy?

Myslím si, že každý ročník FEDIM-u je iný. Jedno, čo ma hreje na duši je, že počas tohto festivalu všetci omladneme. A najmä tí starší, lebo je to život a to nám dáva energiu. Di-

foto: Samo Trnka

vadlo mladých je o živote. Je ako príroda na jar, keď sa prebúdzá.

Máte k mladým blízko? V čom si s nimi ešte rozumiete, a v čom už ale že vôbec nie?

Ja som nekonfliktný typ, takže ja sa snažím vychádzať v ústrety všetkým. Vážim si tých, čo majú skúsenosti, ale rovnako si vážim aj názor mladých. Možno by v dnešnej dobe mali mladí ľudia trochu viac prijímať názory a skúsenosti starších, pretože nie všetko staré je zlé a veľakrát im vieme naozaj poradiť. Ale možno sme aj my boli presne takí istí, keď sme boli mladí, ktovie.

Ako dnes motivovať mladých ľudí k umeniu, a čo v tomto boji môžu robiť osvetové strediská?

Toto je veľmi ťažká úloha. My s tým bojujeme už dlho a snažíme sa nájsť rôzne formy ako mladých inšpirovať a naštartovať. Občas sa nájdu aj takí, ktorí chcú sami od seba. Aj my sami však stále hľadáme cestu, ako ich motivovať k tomu, že to, čo robia vo voľnom čase, má zmysel a popri tom rozvíjajú samých seba. Chceme im umožniť, aby vyšli na svetlo sveta a ukázali sa. Aby nesedeli stále len za počítačmi a s telefónom v ruke. Pretože je taká doba, a už ani my starší si nevieme predstaviť život bez počítača a internetu. Ale na to, aby ten život bol krásny, musíme sa my ľudia spoločensky vyžiť a stretávať sa. A práve to divadlo umožňuje. Zvlášť mládežnícke divadlo. Preto sme radi, ak súbory prídu na FEDIM na celé 3 dni, aby to tu žilo.

ŽIF

foto: Samo Trnka

VÝHONKY STARÉHO HÁJA

MGR. ART. KAMIL ŽIŠKA

Aj keď tento absolvent réžie a dramaturgie na VŠMU v Bratislave už stihol pokryť výživnou mierou imaginácie snád všetky slovenské scény, nie je to žiadna burina tvorivosti. Pri jeho režijných a autorských aditívach vždy pookrejú srdcia nových ratolestí i dospelých a to aj napriek tomu, že je z Podunajských Biskupíc. Rád sa bŕľa v minulosti, avšak nie pre potešenie zo spásanosti starých ideálov, ale v túžbe hľadať ideály nové.

MGR. ART. ALENA WEISEL LEKOVÁ

Divadelníčka s najväčším pôvabom a leskom v očiach, púpavka a šumienka, ale žiadna pimprľa! Ihneď po štúdiu réžie a dramaturgie na VŠMU v Bratislave začala roznášať lúče optimizmu pre zdarné zajtrajšky na viaceré slovenské javiská. Dielo veľké! Veď pochádza

z krajov vychádzajúceho slnka – až z Humenného! – čo tvorí všetky predpoklady byť kreatívnym singulárom široko-ďaleko. Jej doménou je jarná jóga o polnoci, čipkované obrúsky a bohaté súvetia s hlavou aj mäťou.

MGR. ART. MARTINA MAŠLÁROVÁ, PHD.

Toto stelesnenie jari akoby zo štetca majstra Boticelliho nie je len pekná žena na vrchole plodivých síl. Na druhý pohľad v nej možno spoznáte prodekanku VŠMU pre študijné záležitosti. Rozpuk jej tvorivosti sa nedávno pretavil do angažmá dramaturgičky v DAB v Nitre. Vo voľnom čase sa venuje opelovaniu s priateľom, tak dacha!

MGR. ART. DUŠAN VICEN

Tento pevný peň svojim vekom do znovuzrodenia divadla prináša najmä múdrosti a skúsenosti. Povráva sa, že keď sa udialo zrodenie

jari, Vicen tam už bol. Ako skúsený autor a režisér hneď z jari nezaháľal a v Divadle Yarmat uviedol svoj vlastný text A rozhodnutie daj nám dnes. Divadlo Yarmat sídli vo vínnej pivnici a v preklade to znamená „na zdravie“. Takže je možné, že keď sa ho rozhodnete navštíviť, tak vás tam nenájdú ani do jari.

MGR. ART. ZUZANA GALKOVÁ, ARTD.

Počúvať túto múdru ženu rozprávať je ako počúvať Jar od Vivaldiho. Rovnako ako jar, aj ona sa venuje ratolestiam a pomáha im rásť a rozvíjať sa napríklad na Univerzite v Žiline, alebo na konzervatóriu v Martine. Nám ostatným prináša do života slnko cez obrazovky RTVS, kde pracuje v bansko-bystrickom štúdiu v redakcii umeleckých programov. Rozpuk sa u nej túto jar prejavil tým, že si kúpila príklepovú vrtačku, čím ako emancipovaná žena naplno dozrela.

RED

foto: Samo Trnka

PREHLAD PRE HLAD

PIATOK 3. 6. 2022

Dnes v piatok večer, čo prvý je deň
Tešiť sa môžeš na jeden rezeň
Bravčový bude, prírodný tiež
Jeden si vezmi, určite smieš.
Podpora rastu aj vývinov –
Príloha: ryža so zeleninou

SOBOTA 4. 6. 2022

Po piatkovej noci, keď voda nestačí
Brucho ti poteší len vývar slepačí
Všade je burina, všade je pýr
U nás to nenájdeš, u nás je syr
Nie je to ementál, bude to eidam
Žne srdcia pánov, no ale aj dám
Niektorá rád prsia a niektorá froté
Na večeru bude kuracie soté

NEDEĽA 5. 6. 2022

V nedeľu čaká ťa vskutku chuť nová
Bude to polievka zeleninová
A čo si nečakal (ale skôr áno) –
Druhé je rezeň s prílohou známou
Zemiaky, uhorka. Čo by si chcel?
Dostaneš obed jak na povel.
No a na večeru, na dlhú púť
Dostaneš bagetu. Tak dobrú chuť!

RED

foto: Samo Trnka

Festival finančne podporili:

NÁRODNÉ
OSVETOVÉ
CENTRUM

fond
na podporu
umenia

SPRAVODAJSKÉ HALUZE

predstavenie redakcie

SAMO TRNKA,
ŠÉFREDAKTOR A GRAFIK

Festivalový denník pod jeho dlhoročným vedením je zóna najveselšia, ba, okrem spevu a radosti, ani tuším, inšie v ňom nepanuje. Ak sa však dopustiš bohemizmu, pocítiš na zátylku mŕtve ľalie. Rád sa hompáľa v rytmoch deadlinov a ak sa ho pokúsiš opantať pohladením po tvári, dostaneš trnkom do oka. Jeho si ani Penta nezískala počas pôsobenia v denníku SME (odišiel na voľnú nohu before it was cool). Dokonalú utópiu sa pokúša utopiť v ôsmich akváriách, ku ktorým musel prikúpiť druhý byt. Humorista, herec a moderátor sa daným zručnostiam priučil v mekke slovenského intelektuálneho hriatua tretej cenovej – Univerzite Konštantína filozofa v Nitre –, kde absolvoval estetiku a angličtinu.

MOL

GABO ŽIFČÁK,
REDAKTOR

Táto nahrubo odrastená ratolesť humoru a zememeračstva vyrašila v Tatranských

Matliaroch ako tretí puk v záhone. Keďže jeho rodní záhradníci plánovali puky len dva, prekvapil; a šlo o rašenie iné. Šlo o harašenie. Rodná postać mu však odpustila, nuž vyrástol v láskyplne štedrom zahnojení. V jarom lete svojho života sa živí humorom ako stand-upista, herec a scenárista, ako aj náboženským zaštitovaním korheľstva v cirkvi Svedkovia Liehovovi, kde zastáva panteonálnu funkciu Archnej Gabrieľ.

JAKUB MOLNÁR,
REDAKTOR

Hoci ide o najnovší výhonok tohto festivalového denníka, nejde o žiadneho zelenáča. Autorsky pohnojil Mloki, Kapitál, Kød a mnohé iné periodiká. Podnes deň je šéfredaktorom Javiska, čo je najvyššia haluz, na ktorú sa na slovenskom divadelne publicistickom poli dá dosiahnuť.

Rozpuk svojich tvorivých schopností realizoval na VŠMU, kde sa v odbore kritika prekopal k titulu baklažán, magisterský titul mu dozrel na divadelnej dramaturgii JAMU v Brne. Semeno zatiaľ nezasial.

TRN

FESTIVALOVÝ DENNÍK Č. 1

Redakcia: **Samo Trnka** – šéfredaktor a grafik; **Gabriel Žifčák** – redaktor; **Jakub Molnár** – redaktor.
Foto: (ak nie je uvedené inak) **Jakub Jančo**. Náklad: 100 ks. Vydáva Národné osvetové centrum, Bratislava a Gemersko-malohontské osvetové stredisko, Rimavská Sobota.